

Miljø- og Fødevareministeriets Biavlsstrategi 2016 - 2019

Februar 2016

Kolofon

Miljø- og Fødevareministeriets Biavlsstrategi 2016 - 2019

Februar 2016

Denne strategi er udarbejdet af NaturErhvervstyrelsen i 2016

Foto: Per Kryger

© Miljø- og Fødevareministeriet

NaturErhvervstyrelsen

Nyropsgade 30

1780 København V

Tlf.: 33 95 80 00

landbrug@naturerhverv.dk

www.naturerhverv.dk

ISBN **978-87-7120-769-9**

Indhold

Forord.....	4
Indledning	5
Biavlsstrategiens formål	5
Fremtidssikring af dansk biavl og bestøvning	6
Bierhvervet og andre biavlere	8
Uddannelse.....	9
Kommunikation.....	10
Forskning og internationalt samarbejde.....	11
Finansiering	11

Forord

Bierne er vigtige, fordi de bestøver en række forskellige afgrøder ude på markerne og i frugt- og bæravl. Honningbiernes bestøvningsarbejde er alene i kulturafrøderne værdisat til omkring 1 milliard kroner årligt i Danmark.

Danmark står for op til næsten 80 procent af hvidkløverfrøavl i EU, og netop i hvidkløver er 80-90 procent af frøsætningen afhængig af bestøvningen med bier. Derfor er det nødvendigt, at vi fortsat sikrer en sund bestand af bier i Danmark. Samtidigt skal vi fremme forståelsen for biernes virke og deres bidrag til samfundsøkonomien.

Biavl har øget opmærksomhed i disse år. Det er blevet populært at holde bier og samtidig er gennemsnitsalderen på biavlere faldende. Desuden skal vi gerne inddrage vores børn og unge og derved inspirere de kommende generationer af biavlere.

Jeg vil gerne kvittere for den kæmpe indsats, som de lokale biavlsforeninger gør ude i landet med at uddanne nye biavlere og sprede kendskabet til, hvordan vi sikrer at vedligeholde sunde bier.

Jeg er glad for nu at kunne præsentere den nye biavlstrategi. Det er en strategi, som både indeholder bidrag fra de formelle aktører i det rådgivende Binævn, og fra de mange gode folk, der er engageret i bierne.

Miljø- og Fødevareminister
Eva Kjer Hansen

Indledning

I Miljø- og Fødevareministeriet er bier genstand for betydelig opmærksomhed. Det er primært vigtigt at sikre bestøvning af plantearter, der er afhængige af insektbestøvning, i den betydelige danske produktion af mark- og havefrø samt frugt og bær. Derudover yder bierne et bidrag til bestøvning af dele af den øvrige flora, og dermed til opretholdelsen af noget af den naturlige mangfoldighed.

Kun en mindre del af biavlerne flytter rundt med deres bier for at udføre de særlige bestøvningsopgaver i jordbrugserhvervene. Selvom de stationære bier flyver ud og foretager væsentlig bestøvning i de områder, hvor de er placeret, er der brug for at flytte bier ud til de aktuelle bestøvningsopgaver, som jordbrugserhvervene er afhængige af.

Der er derfor udformet en ny biavlsstrategi gældende for perioden 2016-2019, som afløser for den tidligere strategi på området. For at inddrage flest mulige og en bred kreds af interessenter inden for bi-området, blev der i foråret 2014 afholdt fem roadshows rundt i hele landet ud over input fra biinspektørerne på deres årlige møde. Målet med roadshows har været at holde en åben proces, hvor deltagerne har kunnet bidrage med inspiration, viden og behov til den nye strategi, som afløser for "Fødevareministeriets strategi om understøttelse og udvikling af biavl i Danmark 2009-2013/2014". Herudover har Offentlig Bisygdomsbekæmpelse ved Aarhus Universitet foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt biavlere, hvor der kom knap 1.000 besvarelser. Interessenterne er biavlere inden for fritids- og erhvervsbiavl, jordbrugere, naturforvaltere, forskere og myndighedspersoner. I den videre proces er strategien udformet i samarbejde med Binævnet og herunder de fem biavlsorganisationer. Generelt er den samlede vurdering, at der blandt de danske biavlere er en interesse i at lære mere. Specielt de helt nye har ønsket om at få kurser om honning, biplanter, varroabekæmpelse, bisygdomme og dronningeproduktion. Derimod har de mere erfarne biavlere ønsket om uddannelse i markedsføring, avlsarbejde og driftsøkonomi.

Biavlsstrategiens formål

Formålet med biavlsstrategien er at være med til at fremtidssikre dansk biavl og bestøvning gennem fortsat at vedligeholde sunde danske bier og arbejde for, at der er et fødegrundlag til bierne i landbrugs- og kulturlandskabet. For at sikre sunde bier i Danmark er det vigtigt, at biavlerne fortsat bliver uddannet.

Der skal være plads til både små og store biavlere. Herudover er der også brug for at tage hånd om fremtidens generation af biavlere ved at inddrage børn og unge og fremme forståelsen for bierne og deres bidrag til bestøvning og samfundsøkonomien.

Fremtidssikring af dansk biavl og bestøvning

Tilstrækkelige mængder honningbier og god bestøvningseffektivitet fordrer, at biavlerne har mulighed for at kunne vedligeholde sunde bier. Forudsætningen for det kræver, at der samtidigt er et varieret og kontinuerligt fødegrundlag til bierne samt dygtige biavlere.

Vedligeholde sunde bier

Der er i 2011 lanceret det digitale system det Centrale BigårdsRegister (CBR) for at medvirke til at sikre sunde bier i Danmark. Systemet er et værktøj for såvel biavlere som myndigheder i disse parters samarbejde for at forebygge, overvåge, stille hurtig diagnose og bekæmpe bi-skadegørere, herunder de seks meldepligtige bi-skadegørere i Danmark, som alle udgør en risiko for danske bier.

- *Centralt BigårdsRegister (CBR):*

I forhold til brugervenligheden:

Miljø- og Fødevareministeriet vil arbejde for:

- at forbedre basale funktioner rettet mod både biavleren, der kun bruger systemet få gange årligt og for biavleren, der bruger systemet jævnligt, herunder den kyndige biavler, biinspektøren, erhvervsbiavleren, skolebigården, i forbindelse med f.eks. flytning, vandring, bestøvningsaftaler, skadegøreranalyse etc.

I forhold til videreudvikling:

Miljø- og Fødevareministeriet vil arbejde for:

- at videreudvikle Centralt BigårdsRegister i forhold til andre områder i strategien som økologisk biavl, uddannelse og til at understøtte oplysning om fødegrundlag.

I forhold til sundhedsberedskab:

Offentlig Bisygdomsbekæmpelse samarbejder med Miljø- og Fødevareministeriet omkring beredskaber for de danske biers sundhed. Miljø- og Fødevareministeriet vil arbejde for:

- at kunne stille et hurtigt og effektivt beredskab i gang ved introduktion af nye meldepligtige bi-skadegørere til Danmark, som udgør en risiko for danske bier som f.eks. den lille stadebille, der er introduceret til Italien fra Afrika.
- at opgradere beredskabet for at sikre, at de danske bier fortsat forbliver sunde.

Fødegrundlag

Bierne henter i dag deres føde i en række jordbrugsafgrøder, men bruger også naturen som understøttende ressource for at finde trækilder igennem hele sæsonen. Med udgangspunkt i tre vidensrapporter under foregående strategi, der belyser 'Bestøvningsforhold og behov for afgrøder og vilde planter' i Danmark, kan den nye strategi bygge videre på denne viden og de anbefalinger, der her blev ridset op. Miljø- og Fødevareministeriet vil understøtte udvikling af informationsmateriale målrettet landbruget og forvaltere af offentlige arealer om biernes betydning som bestøvere og mulighederne for at forbedre biernes fødegrundlag i landbrugs- og kulturlandskabet i forhold til:

- Miljøfokusområder (MFO) handler om biodiversiteten på landbrugsarealet. MFO-typer: GLM-landskabelementer d.v.s. god landbrugs- og miljømæssig stand af fortidsminder, samt små søer og vandhuller; Brak; Lavskov; Efterafgrøder og græsudlæg.
- Bi- og vildtvenlige tiltag på landbrugsarealer, f.eks. på omdriftsarealer under grundbetalingsordningen og i forbindelse med biotopplaner.
- Pleje af græs- og naturarealer under Landdistriktsprogrammet.
- Landskabs- og biotopforbedrende beplantninger under Landdistriktsprogrammet.
- Demonstrationsprojekter omkring biodiversitet i agerlandet under Landdistriktsprogrammet.
- Forbedring af kommunikationen mellem jordbrugere og biavlere.

Bierhvervet og andre biavlere

Erhvervsbiavlerne oplyser, at en avler i Danmark skal have omkring 500 bifamilier for at være fuldtidsbeskæftiget og kunne drive en fuldtidsforretning. Erhvervet har ofte valgt at koncentrere sin primære beskæftigelse på den ene af de to grene, som er avl af dronninger og/eller produktion af honning. Erhvervet er dog under pres og oplever hård konkurrence fra udlandet og har udfordringer i forhold til produktudvikling, afsætning af produkterne og det økonomiske afkast. Det er vanskeligt at få økonomien til at hænge sammen, og derfor er det svært at få ny tilgang til erhvervet. For erhvervsbiavlerne er der derfor brug for at gentænke rammer, muligheder og fremtiden.

Dronningeavl

Dronningeavlerne udgør et vigtigt grundlag for fortsat at sikre sunde bier i Danmark og for at kunne forsyne biavlerne med dronninger af høj kvalitet.

Miljø og Fødevareministeriet vil understøtte dronningeavlerne i deres arbejde med fortsat:

- at kunne forsyne biavlere med dronninger af høj kvalitet.

Lokal vækst i form af afsætning af lokalt produceret honning

Dansk produceret honning er et kvalitetsprodukt, men udgør kun en begrænset del af markedet. På verdensmarkedet er der stigende problemer med indhold af sprøjtemidler, veterinære lægemidler og andre uønskede stoffer i honning, og forfalskning er udbredt. Det er derfor hensigtsmæssigt at fremme dansk honning, bl.a. fordi dansk honning generelt indeholder færre uønskede stoffer.

Detailhandlen påvirker igennem deres varesortiment og udbud i butikkerne i høj grad forbrugerne. Dette sammenholdt med, at forbrugerne har fokus på bæredygtighed, kan der appelleres til at købe lokalt produceret honning og gerne med fokus på mangfoldighed i sortimentet som specialprodukter.

Miljø- og Fødevareministeriet opfordrer erhvervet og øvrige honningproducenter til:

- at støtte konceptudvikling af lokalt produceret honning og skabe mangfoldighed i sortimentet i form af unikt udbud

Økologisk biavl

Miljø- og Fødevareministeriet er i proces med erhvervet og med forskningsbidrag fra Aarhus Universitet ved at undersøge nærmere, hvordan en udmøntning af reglerne vedrørende

økologisk biavl eventuelt kan ændres. En sådan ændring har til formål at øge produktionsarealet med mulighed for at producere dansk økologisk honning. Det er dog vigtigt, at økologiens troværdighed bevares samt, at biavlerne og økologierhvervet bakker op om den nye udmøntning.

Den brune bi

Den brune bi fra Læsø udgør en vigtig genetisk ressource for Danmark, da den har sin oprindelse her.

Miljø- og Fødevarerministeriet vil fortsat arbejde for:

- at bevare den brune bi på Læsø og søge at få den udbredt til andre områder i landet.
- at bidrage med foranstaltninger for at beskytte og vedligeholde den oprindelige genetiske diversitet i den brune bi.
- at bakke op om det nordiske samarbejde, der foregår ved NordGen Husdyr for at bevare den nordiske brune bi.

Uddannelse

Uddannelse er vigtigt for den samlede biavl i Danmark, og det gælder både for fritids-, deltids- og erhvervsbiavlere. Dygtige biavlere udgør således styrken og grundlaget for biavlen. Miljø- og Fødevarerministeriet vil understøtte fokus på kontinuerlig udvikling af undervisningstilbud for at videreføre og fremtidssikre dygtiggørelsen af de danske biavlere. Samtidig er der også fokus på at oplyse børn og unge om biernes vigtige betydning.

Begyndere, overbygning på begynderniveau, kyndige biavlere, biinspektører:

Der er mange lokalt forankrede tilbud ude i foreningerne om undervisning af de mange nye biavlere, der melder sig på banen i disse år. Dette vigtige arbejde skal videreføres og kontinuerligt videreudvikles.

Miljø- og Fødevarerministeriet vil understøtte arbejdet for at medvirke i kontinuerlig udvikling af undervisning og uddannelse inden for begynderbiavlere, overbygning på begynderniveau, kyndige biavlere og biinspektører ved:

- at støtte op om undervisning af begynder-biavlere i de lokale biavlsforeninger.

- at undervise specifikt biinspektørerne i brug af det Centrale BigårdsRegister som en del af deres arbejdsredskab som myndighedspersoner.

Videreudvikle "Basiskursus i Biavl"

Basiskursus i Biavl er udviklet under den foregående strategi og er en overbygning på de eksisterende begynderundervisningstilbud, der er forankret ude i de lokale biavlsforeninger rundt i landet.

Miljø- og Fødevareministeriet vil understøtte arbejdet for at videreudvikle og bygge oven på 'Basiskursus i Biavl' med moduler målrettet til:

- Erhvervsbiavlere, f.eks.
 - Dronningeavlere.
 - Markedsføring af honning.
 - Produktudvikle og forædle bi- og honningprodukter.
 - Ad hoc* emner.
- Evaluere eksisterende kurser i forhold til, om der er overlap mellem f.eks. 'Basiskursus i Biavl' og AU's kurser i forbindelse med henholdsvis godkendelse og genregistrering som kyndig biavler.

Kommunikation

Formidling og kommunikation er vigtigt for at forstå og drage nytte af hinandens specialer. Specielt er der brug for fokus på målrettet kommunikation for at gøre vejen kortere mellem biavlsbranchen, jordbruget, forskere og øvrige samfund.

Bi-datingsite (bestøvningsportal)

I forbindelse med aftaler om bestøvningsopgaver er der brug for et forbedret kommunikationsredskab mellem udbydere (biavlere) og efterspørgere (jordbrugserhvervene) i forbindelse med at få udført bestøvningsopgaver. En bestøvningsportal er således et værktøj, der formidler kontakten mellem biavlere og jordbrug.

Miljø- og Fødevareministeriet vil støtte biavlerne og dermed jordbrugerne ved:

- at videreudvikle et bi-datingsite (bestøvningsportal).

Miljø- og Fødevarerministeriet vil endvidere understøtte arbejdet for at udvikle informationsmateriale for:

- at fortælle om værdien af biernes bestøvning af afgrøderne.
- at belyse muligheder for at forbedre fødegrundlaget for bier i kultur- og naturlandskaber samt på offentlige arealer.
- at få fokus på formidling af forskningsresultater til biavlerne.
- at opdatere om bi-skadegørere ved hjælp af faktaark, f.eks. om den lille stadebille via det Centrale BigårdsRegister.

Forskning og internationalt samarbejde

Kontinuerlig forskning inden for biavlsområdet er vigtig. Både grundforskningen og den anvendte forskning er vigtige for biavl.

Miljø- og Fødevarerministeriet vil fortsat understøtte initiativer for:

- at videreføre samarbejdet med universiteter og Offentlig Bisygdomsbekæmpelse i forhold til forskning, udvikling og internationalt samarbejde.

Finansiering

Midlerne til den nye biavlsstrategi 2016-2019 vil komme fra:

Direkte midler:

- Den brune bi fra Læsø er der afsat 0,2 mio. kroner til årligt på finansloven til bevaring, etablering og foreningsarbejde.
- Det EU-støttede nationale biavlsprogram 2016-2019 er der afsat 7,8 mio. kroner til på finansloven.

Miljø- og Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

NaturErhvervstyrelsen

Nyropsgade 30

1780 København V

Tel +45 33 95 80 00

landbrug@naturerhverv.dk

www.naturerhverv.dk